

12.9.2016

Yksikön päällikkö

Kaupunginmuseon lausunto Tapanilan ala-asteen käyttötarkoituksen muutoksesta

HEL 2016-003953 T 10 04 01

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntopyyntö 5.8.2016

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa koskien Tapanilan ala-asteen sivukoulun (os. Veljestenpiha 7-9) käyttötarkoituksen muutosta. Kaupunginmuseo on tutustunut poikkeamispäättöshakemuksen aineistoon. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta, ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Tapanilan ala-asteen sivukoulu liittyy elimellisesti vanhan Tapanilan asutukseen ja rakentumiseen. Tapanilan nykyinen asutus perustuu vuonna 1906 perustetun Ab Parkstad-Vanda-Puistokylä Oy huvilakaupunkiyhtiön tuottamaan maanjakoon. Vuonna 1935 alueelle oli lohkottu n. 2500 asuintonttia, mikä teki siitä Helsingin laajimman esikaupungin. Helsingin kaupunki osti yhtiön maat ja osakkeet vuonna 1934, ja alue liitettiin kaupunkiin suuressa alueliitoksessa vuonna 1946. Tapanilan aseman seutu on säilyttänyt huvilakaupunkileimansa, ja monet tuolloin rakennetut talot ovat edelleen olemassa.

Tapanilan vanhin koulurakennus on vuonna 1914 rakennettu ns. jugend-koulu osoitteessa Veljestenpiha 2. Alkujaan valtaosin ruotsinkielisen alueen suomenkielinen kansakoulu rakennettiin Veljestenpiha 7-9 tontille vuonna 1923, mikä seurasi vuonna 1921 säädetyt oppivelvollisuuslain määräyksiä. Alueen tultua Helsingin kaupungin omistukseen täydentyi koulukeskus uudella kivirakenteisella kaksikerroksisella koulurakennuksella vuonna 1936 Veljestenpiha 2 tontille. Koulun uusin lisärakennus on valmistunut vuonna 1983, ja sen on suunnitellut arkkitehti Juhani Kulovesi/HKR.

Opintiellä-selvityksen mukaan Helsingissä on säilynyt käytössä kolme vuoden 1921 oppivelvollisuuslakia seurannutta esikaupunkialueen puurakenteista kansakoulua. Nämä ovat Tapanilan ala-asteen sivukoulu (Veljestenpiha 7-9), Oulunkylän alakoulun rakennus (Teinintie 8) sekä Sockenbacka lågstadieskolan (Konalantie 13). Näistä kaksi ensin mainittua kuuluvat korkeimpaan Opintiellä-luokitukseen 1+ ja viimeinen luokkaan 1. Kouluilla on korkea rakennus- ja kulttuurihistoriallinen arvo niin koulurakentamisen kehityksen kuin Helsingin kaupungin kasvun edustajina ja merkkeinä. Poikkemispäättöshakemuksen ehdotus koulu-

---

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-seo>

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

12.9.2016

Yksikön päällikkö

rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksesta ja tilarakenteen sekä julkisivuarkkitehtuurin muutoksista kohdistuu arvokkaaseen rakennusperintöön, jolloin suunnittelun pohjatiedoksi tarvitaan rakennushistoriallinen selvitys inventointeineen, mikä nyt puuttuu.

Itsenäisyyden alkuvuosien arkkitehtuuria leimaa kiihtyvä rakentamisen aika, johon myös varhaisimmat pyrkimykset rakennustyön tehostamiseen standardoinnin avulla liittyvät. Arkkitehti- ja Rakennusmestariilitto perustivat yhteistyössä vuonna 1919 standardoimiskomitean, joka julkaisi ensimmäiset ikkunoiden ja ovien normaalityypit. Tyyppirakentamista sovellettiin työväenasumiseen, mikä näkyy esim. Puu-Käpylän rakentamisessa ja monissa esikaupunkien huvilayhdyskuntien tyyppirakennuksissa. Myös oppivelvollisuuslakia seurannutta laajaa koulurakentamisen tehtäväkenttää pyrittiin ohjaamaan Kouluhallituksen järjestämällä arkkitehtuurikilpailulla maaseudun kansakoulujen tyyppirakennuksista. Kilpailun vaikutukset olivat laajat, vaikkakin mallisuunnitelmien ja rakentamisen kokonaisuus on vielä tutkimatta. Tapanilan sivukoulun arkkitehtuurissa on tyyppirakentamisen piirteitä, ja sen suhde ajan kouluarkkitehtuurin kehitykseen on kiinnostava.

Veljestenpiha 7-9 kohde on kaksikerroksinen hirsirakenteinen koulurakennus. Rakennuksen toinen kerros sijoittuu korkean mansardikaton alle, johon avautuu koulupihalle suuntautuva poikkipääty. Rakennuksen julkisivut on verhoiltu rimalaudoituksella, josta alin rintapaneeli on rytmiltään tiiviimpää. Laudoitus on keltaiseksi maalattu, julkisivua jäsentävät valkeat hirsiföljarit. Katto on mustaksi maalattua peltiä. Ikkunat ovat suuria, välikarmeihin varustettuja ruutuikkunoita. Sekä ikkunat että kattopellit ovat alkuperäisiä. Pohjakerrokseen sijoittuu kolme luokkasalia sekä niihin liittyvät sivutilat. Alun perin toisen kerroksen tilat ovat olleet opettajien asuntoja. Tiloja on myöhemmässä vaiheessa muutettu ja nykyaikaistettu. Rakennuksen säilyneisyys on kuitenkin Opintiellä-inventoinnissa arvioitu korkeaksi.

Rakennusta ei ole asemakaavassa v. 1985 varustettu rakennussuojelumerkinnällä, asemakaava on rakennussuojelun näkökulmasta vanhentunut. Kohde sijoittuu yleiskaavassa kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi arvoitetulle alueelle, jonka arvot tulee aluetta kehittäessä huomioida. Jotta Tapanilan ala-asteen sivukoulun arvot säilyisivät, pitää kaupunginmuseo koulurakennuksen säilymistä alkuperäisessä käytössä ensisijaisena. Koulukäytön säilyminen edellyttäisi hirsirakenteen ominaisluonteen mukaisten korjausratkaisujen kehittämistä, jota mm. Aaltoyliopiston arkkitehtuurin osaston opiskelijat ovat pohjustaneet harjoitustyössä v. 2015. Koulukäytöstä luopuminen on mahdollista vain välttämättömistä syistä. Tällöin alkuperäiseen arkkitehtuuriin soveltuvaa julkista käyttöä tulisi tutkia.

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo>

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

12.9.2016

Yksikön päällikkö

Koulurakennuksen muuttaminen asuinkäyttöön rikkoo poikkeamispäätöksen liitteenä olevien alustavien suunnitelmien perusteella sisätilojen tilarakenteen, julkisivuhierarkian sekä aiheuttaa ominaispiirteiden vastaisia julkisivumuutoksia. Kaupunginmuseo ei puolla Tapanilan ala-asteen sivukoulun käyttötarkoituksen muuttamista asumiseen, vaan pitää alkuperäisen tilarakenteen ja julkisivuarkkitehtuurin säilyttävän käytön jatkumista ensisijaisena kohteessa. Pienimuotoinen asuminen/majoittuminen voi liittyä rakennukseen, mikäli se voidaan toteuttaa alkuperäisten edellytysten mukaisesti. Kaupunginmuseo kannustaa yhteistyötä alueen julkisten toimijoiden kanssa avoimen ja julkisen käytön löytämiseksi, jolla koulurakennuksen ylläpito voitaisiin ratkaista ja sen asema myös suhteessa ympäröivään yhdyskuntaan edelleen säilyisi.

Veljestenpiha 7-9 on rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde. Kohteen peruskorjauksen ja käyttötavan tarkastelun pohjatiedoksi tarvitaan rakennushistoriallinen selvitys ja inventointi. Kaupunginmuseo ei puolla poikkeamispäätöshakemusta Veljestenpiha 7-9 rakennuksen muuttamiseksi asuinkäyttöön. Rakennuksen arvojen vaaliminen edellyttää tilarakenteen ja julkisivujen säilymistä, johon julkinen käyttö tarjoaisi parhaat edellytykset.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Rakennusvalvontavirasto